

Mevrouw Sorgdrager, minister van Justitie

die de pers en daarmee de Kamer niet bereiken, terwijl het van groot belang is om ze te voorkomen. Ik wil daarom een brief vragen van de minister van Verkeer en Waterstaat met het standpunt van de regering over de uitslag van het onderzoek van de Spoorwegongevallenraad en waarin ook wordt aangegeven welke maatregelen zijn of worden genomen ter verbetering van de veiligheid van de spoorwegaanvoerders die aan onze baanvakken moeten werken.

De voorzitter: Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De voorzitter: Het woord is aan mevrouw Van Ardenne-van der Hoeven.

Mevrouw **Van Ardenne-van der Hoeven** (CDA): Voorzitter! De minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en de staatssecretaris van Financiën overleggen nu ruim een jaar over de vorming van een agrostartersfonds. Dat fonds zou per 1 januari 1996 van kracht zijn, maar 1 januari 1997 is al verstreken. U begrijpt dat jonge boeren en tuinders uitkijken naar een dergelijke startersfaciliteit, zeker nu in andere

Europese lidstaten een dergelijke faciliteit wel functioneel is.

De CDA-fractie heeft er behoefte aan van de regering te vernemen waar de knelpunten in het overleg zitten en waarom deze niet kunnen worden opgelost. Tevens is de fractie benieuwd te vernemen wanneer het agrostartersfonds van kracht kan zijn, als het kan met terugwerkende kracht.

De voorzitter: Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

Vragen van het lid Janmaat aan de minister van Justitie, over **haar uitspraken over de criminaliteit onder Marokkaanse jongeren (De Telegraaf, 9 januari jl.)**.

□

De heer **Janmaat** (CD): Voorzitter! De minister heeft een aantal opmerkingen gemaakt bij haar bezoek aan de moskee Aya Sofia. Zij heeft gezegd dat Nederland een open samenleving is. Dat klopt, zeker

wat migranten betreft, want wij hebben er de laatste tientallen jaren meer dan 2 miljoen toegelaten. De minister heeft ook gezegd dat migranten met een open instelling naar ons land moeten komen. Ja, dat is toch een heel andere opmerking. Vindt de minister dus dat tot nu toe het integratiebeleid is mislukt inzake het opnemen van migranten in de Nederlandse samenleving, los van de vraag hoe die cultuur er nu nog uitziet? Vindt de minister dus dat de regering is teruggekomen op haar oorspronkelijke beleid, dat migranten zich in hun eigen cultuur optimaal moeten kunnen ontplooiën, want dat is toch allesbehalve integratie?

Daarnaast heeft de minister een aantal opmerkingen gemaakt over criminaliteit. Volgens het krantenbericht heeft zij gezegd: er is niet te ontkomen aan het eenzijdige beeld dat veel moslims met criminaliteit te maken hebben. Volgens de huidige rechtspraak van de Hoge Raad zetten die opmerkingen van de minister aan tot discriminatie en vreemdelingenhaat. De CD wil de minister dan ook vragen of zij bereid is om het openbaar ministerie te verzoeken haar voor haar uitlatingen te vervolgen, zodat ook zij voor deze uitspraken kan worden veroordeeld.

□

Minister Sorgdrager: Voorzitter! Ik heb begin januari een bezoek gebracht aan twee moskeeën en daar met migrantenorganisaties en de moskeebesturen gesproken over integratie van Turkse en Marokkaanse moslims. Wij hebben daar uitvoerig gesproken over het integratieproces en de positieve en negatieve aspecten die aan dit proces kleven. Wij hebben dit op een heel open en eerlijke manier gedaan. Ik heb toen inderdaad gezegd dat de Nederlandse samenleving open moet staan voor immigranten, maar ik heb ook gezegd dat immigranten zich open moeten stellen voor de Nederlandse samenleving. Pas dan krijg je een optimale integratie. Dit is absoluut niet in tegenstelling met het uitgangspunt dat migranten zich ook in hun eigen cultuur optimaal moeten kunnen ontplooiën. Integratie is niet hetzelfde als absolute assimilatie.

Tijdens dat bezoek is ook gesproken over problemen, zoals criminaliteit. Wij weten allemaal dat in sommige groepen het

Sorgdrager

criminaliteitsprobleem, zeker onder de jeugd, zorgen baart. Ook hierover hebben wij open gesproken. Wij hebben geconstateerd dat het jammer zou zijn wanneer er een beeld zou ontstaan als zouden dit soort groepen voortdurend met criminaliteit in aanraking komen. Dat dit zo lijkt, wordt mede veroorzaakt door allerlei uitlatingen en berichtgevingen van extreem-rechtse groepen. Men zal begrijpen dat ik daar niet achter sta. Ik vind wel dat wij het probleem bij de naam moeten kunnen noemen en samen met de migrantenorganisaties moeten bekijken of wij dit kunnen oplossen.

□

De heer **Janmaat** (CD): Mijnheer de voorzitter! De minister is een leek op het gebied van het regeringsbeleid inzake het integreren en assimileren. Ze kent het begrip "integreren" nauwelijks en het begrip "assimileren" helemaal niet. Het vragenuurtje is hier niet geschikt voor, maar de minister weet dus eigenlijk niet waar zij over praat. De minister denkt eraf te komen door de zaak terug te verwijzen naar wat zij extreem rechts noemt. Duidelijk is echter geworden dat de regering is getrapt in de juridische valkuilen die zij heeft opgezet voor politieke partijen die een voor de regering niet te pruimen kritiek op het beleid hebben. Het is natuurlijk meer dan een schande dat overheidsfunctionarissen als ministers vrijelijk uitspraken mogen doen waarvoor anderen reeds veroordeeld zijn. De CD is voor letterlijk dezelfde uitspraken veroordeeld. Wij weten echter allang dat democratie hier weliswaar met hoofdletters wordt geschreven, maar in de praktijk wordt doorgeschrapt. Dit is weer zo'n voorbeeld van selectief regeringsvervolgingsbeleid. De politieke oppositie moet monddood gemaakt worden. Dat zal de regering echter niet lukken; wij zullen dit aan de kaak blijven stellen.

De **voorzitter**: Ik heb de indruk dat de heer Janmaat geen vragen meer heeft gesteld, maar alleen opmerkingen heeft gemaakt. Ik aarzel dus of ik de minister van Justitie nog het woord moet geven.

De heer **Janmaat** (CD): Ik wil het wel preciseren. Ik heb gevraagd of...

De **voorzitter**: Neen, u hebt uw

beurt gehad. Het woord is aan de minister van Justitie, zo zij dat althans wenst.

□

Minister **Sorgdrager**: Voorzitter! Het is inderdaad zo, zoals u zelf al zei. Ik heb ook niet de indruk dat er een vraag is gesteld. Verder zie ik geen aanleiding om nader in te gaan op de gemaakte opmerkingen.

Vragen van het lid De Hoop Scheffer aan de minister van Defensie, over **de recente publicaties over de val van de enclave Srebrenica**.

□

De heer **De Hoop Scheffer** (CDA): Voorzitter! De kras op onze nationale ziel, de val van de enclave Srebrenica, is gekenmerkt wat betreft de debatten hier in Nederland door een grote serie lekken. Deze lekken zijn zeer schadelijk voor het gezag van de minister van Defensie. Deze lekken zijn ook zeer schadelijk voor de internationale reputatie van Nederland. Wij hebben de afgelopen tien dagen helaas weer twee ernstige voorbeelden van lekken gezien. Dat is voor de CDA-fractie reden geweest om de minister te verzoeken hier vandaag te verschijnen.

Wij wisten dat de minister onderzoek heeft gedaan naar een buitengewoon ernstig lek uit een bepaalde vergadering. Wij zijn geschokt en wij achten het een grote aantasting van het gezag van de minister dat op dat lek nu, met naam en toenaam in de krant, de resultaten van het marechausseeonderzoek zijn gepubliceerd. Je zult maar als militair met naam en toenaam in de krant en op de televisie worden genoemd. Dan verschijnt er een oud-bevelhebber der landstrijdkrachten, net met de VUT gegaan. Voor goed begrip, ik neem zijn inhoudelijk oordeel allerminst over, maar ook hij toont in zijn uitlatingen een onthutsend gebrek aan respect voor het gezag en de autoriteit van de minister. Ik maak de uitlatingen van de oud-bevelhebber dus zeker niet tot de mijne, maar vervolgens wordt hij in hetzelfde televisieprogramma door de ambtsvoorganger van deze minister – ik zeg dat in kritische zin – nog redelijk gedekt ook. Die ambtsvoorganger had de huidige

minister van Defensie wat dat betreft wel wat steviger kunnen steunen.

Ik vraag mij af hoe het staat met het gezag van een bewindsman, die dit steeds weer overkomt. Wat gaat hij doen aan het laatste lek, het op straat leggen en het in bezit van een journalist zijn van de resultaten van het marechausseeonderzoek? Hoe staat het met het gezag van de minister? Hoe staat het met de interne verhoudingen op het departement, waar dit soort dingen kan gebeuren? Een minister kan dat naar onze opvatting niet laten gebeuren. Mijn vraag aan de minister is hoe hij zijn gezag gaat herstellen. Het beeld dat helaas is en wordt geschapen, is er een van lek op lek. Dat maakt de politieke verantwoordelijkheden onduidelijk. Het geeft voorts aanleiding tot de conclusie dat het de militairen waren die alles hebben gedaan. Het gaat ook bij Srebrenica om een politieke verantwoordelijkheid. Die heeft de minister overigens nooit ontkend. Dat zeg ik met alle nadruk in zijn richting. De vraag blijft hoe de minister zijn gezag gaat herstellen. Hoe gaat de minister voorkomen dat dit soort buitengewoon schadelijke lekken blijft voorkomen? Wij zouden zo graag zien dat dit ophoudt.

□

Minister **Voorhoeve**: Voorzitter! Om de vragen van de heer De Hoop Scheffer goed te kunnen beantwoorden, wil ik wat uitgebreider op de materie ingaan dan u misschien in eerste instantie verwacht.

De afschuwelijke gevolgen van de Bosnisch-Servische oorlogsmisdaden na de val van Srebrenica blijven ons land bezighouden, want de verontwaardiging over deze misdaden zoekt een uitweg, zet mensen soms tegen elkaar op en leidt steeds weer opnieuw tot discussies, vaak bij herhaling over hetzelfde onderwerp, soms ook op basis van een onvolledige of verkeerde voorstelling van zaken. Ook nu weer zijn onnodige misverstanden gewekt. Zoiets is zinloos en schadelijk. Elke keer als dit verschijnsel zich voordeed, heb ik de Kamer en de media uitgebreid ingelicht over de ware gang van zaken. Ik heb de Kamer precies gezegd hoe het werkelijk zat, zoals dat mij bekend was. Ik zal dat ook nu doen en ik zal dat blijven doen, want ik heb niet de illusie dat dit de laatste keer is.